

2. Криптовалюта, NFT, цифровые активы: учет и налогообложение. URL: <https://www.audit-it.ru/articles/account/assets/a1032583/1032591.html>

3. Кабмин утвердил план реализации концепции развития искусственного интеллекта в Украине. URL: <https://tech.liga.net/technology/novosti/kabmin-utverdil-plan-realizatsii-kontseptsii-razvitiya-iskusstvennogo-intellekta-v-ukraine>

4. Реалии XXI века – защита авторских прав с помощью AI...To be continued. URL: https://protocol.ua/ua/realii_hhi_veka_zashchita_avtorskih_prav_s_pomoshchyu_ai_to_be_continued/

Колода Григорій Євгенійович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУТ М&А: АНАЛІЗ РИНКУ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Злиття і поглинання (*англ.* mergers and acquisitions, M&A) є однією з найбільш популярних стратегій зростання для будь-якої компанії. Злиття і поглинання – це велика частина світу корпоративних фінансів. Інвестиційні банкіри з Нью-Йоркської фондової біржі регулярно організовують угоди по злиттю і поглинанню, об'єднуючи окремі компанії для формування більших що стало доволі вже звичайною практикою.

Концептуально Поглинання – це купівля однією компанією чи групою компаній іншої компанії. Конкретні цілі придбання можна визначити за допомогою безлічі можливостей, включаючи дослідження ринку, виставлення експозиції та ін. Така покупка в результаті може становити 100% або майже 100% активів або власного капіталу придбаного суб'єкта господарювання.

Так Злиття – це об'єднання двох корпорацій в якому «виживає» тільки одна з них, а друга припиняє своє існування. Розрізняють декілька видів злиття *statutory merger* та *subsidiary merger*. Так *statutory merger* являє собою процедуру при якій поглинаюча компанія приймає активи та обов'язки компанії, що поглинається. При операції *subsidiary merger* компанія, що поглинається становиться дочірньою. Обов'язково слід відрізнити злиття від консолідації. Так консолідація (*англ.* consolidation) являє собою поєднання двох або більше товариств при якому утворюється нова компанія. Так, різницю можна простежити на такому прикладі: $A + B = A$: компанія «В» зливається з компанією «А». При консолідації $A + B = C$, де С є абсолютно новою компанією. Незважаючи на відмінності між ними, терміни злиття та консолідація, як, втім, і багатьох інших терміни в області злиттів і поглинань, іноді використовуються як взаємозамінні. Так, коли об'єднуються дві

рівнозначні компанії, більш доцільним є використання терміну консолідація, а коли дві компанії вже значно розрізняються за своїм «розміром», більш доречним є використання терміну злиття. На практиці, однак, ця різниця часто є розмитою, і термін злиття більш широко застосовується до комбінацій, які включають Компанії, як одного розміру так і різних.

Існують кілька можливих мотивів, або причин для М&А трансакцій. Одним із найбільш поширених мотивів є розширення. Придбання іншої компанії саме в тій сфері бізнесу або тій географічній зоні, де хоче «експансувати» компанія-покупець, таке розширення може бути більш швидким ніж розширення самої материнської компанії. Поглинання конкретної компанії може дати певні синергетичні вигоди набувача, наприклад, коли два види економічної діяльності доповнюють один одного. Однак поглинання може бути і частиною програми диверсифікації, яка дозволяє компанії перейти до інших видів економічної діяльності. Прагнучи до розширення, компанії, залучені в злиття і поглинання, посилаються на бажання отримати відповідний синергетичний вигравш, що є однією з причин вступу у таку угоду.

Деякі злиття і поглинання керуються суто фінансовими факторами. Так, зростання вартості компанії після об'єднання відбувається на основі оптимістичних очікувань гравців ринку, що приводить до зростання цін на акції. Крім того, вартість компанії може зрости через збільшення чистого грошового потоку (англ. *cashflow*). Економія на податкових платежах можлива за рахунок використання податкових пільг учасників інтеграції, не здатних раніше самостійно їх застосувати, а також за рахунок зниження податкової бази на основі об'єднання амортизаційних відрахувань і збитків минулих років. Крім того, інтеграція дає змогу оптимізувати систему податкових платежів. Зниження витрат на фінансування можливо в результаті зміни джерел фінансування, а також за рахунок збільшення розмірів забезпечення позик внаслідок об'єднання матеріальних і фінансових ресурсів інтегрованих компаній та зниження вартості залучення капіталу. Збільшення фінансових можливостей дає змогу компанії оптимізувати фінансові потоки. Мобілізація фінансових ресурсів може бути мотивом інтеграції в умовах дефіциту мобільних активів. Не менш значущим мотивом інтеграції є прагнення до отримання великих контрактів, позаяк об'єднання допомагає успішніше конкурувати за нові контракти. І, нарешті, за рахунок формування нового портфеля активів з різними рівнями коливань попиту на продукцію можлива стабілізація грошових потоків інтегрованої компанії.

Для України ринок М&А не є новим і не дивлячись на те, що спостерігається скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій, український

ринок угод про злиття та поглинання зберігає позитивну тенденцію зростання, в порівнянні з 2016 роком – на 33%. Згідно з базою даних M&A Ukraine [1], в 2017 році виконано 60 угод про злиття та поглинання з 11 країнами-інвесторами. Основним інвестором стали резиденти країни (41 угода), РФ на другому ступені (4 угоди), на третьому місці – Республіка Кіпр (3 угоди).

Економічний вплив пандемії COVID-19 зупинив зростання M&A угод в Україні, яке тривало упродовж трьох років поспіль. Таким є висновок дослідження KPMG «M&A Radar 2020: Україна»[2]. Вартість M&A угод зменшилася на 62% до 0,9 млрд доларів США. Обсяг активності знизився до рівня 2017 року: протягом 2020 року було оголошено 69 транзакцій, що на 15% менше у порівнянні з 2019 роком.

Водночас слід звернути увагу на те, що такі угоди вчиняються не за Українським правом, не є секретом, що «українські холдингові компанії» в Україні керуються за її межами і там відбуваються усі операції з корпоративними правами, адже на відміну від європейських країн дане питання регулюється нашим законодавством доволі «хаотично». Більшість практиків та науковців розглядають поняття M&A в Україні у широкому розумінні, включаючи до угод M&A договори купівлі-продажу цінних паперів компанії, часток чи частин часток у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, активів товариства.

Так у 2014 році Україна вийшла на старт з реформами по безлічі напрямків. В «Стратегії-2020», підготовленій в 2014 році, було позначено 60 ключових реформ. Частину з яких вдалося реалізувати. Наприклад, в 2017 – 2018 роках вийшло якісно оновити корпоративне законодавство країни були прийняті, як нові нормативно-правові акти, так і відновлені вже існуючі з яких можна виділити: Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок», рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо порядку функціонування фондових бірж, порядку укладання договорів, предметом яких є корпоративні права, Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів, тощо.

Законодавчі зміни, здійснені українським урядом та законодавцями протягом зазначеного вище періоду, проклали шлях для здійснення інвестицій в український бізнес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. M&A Ukraine. URL: www.mergers.com.ua
2. KPMG «M&A Radar 2020: Ukraine. URL: www.home.kpmg/ua

*Котенко Олена Миколаївна,
аспірантка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Цивільне право є тією сферою правового регулювання, що стосується будь-якої людини, будь-якої юридичної особи чи публічного утворення. І не тільки будь-кого, а й усіх і завжди, через те, що правове регулювання власності, договорів, відшкодування завданої шкоди та інших аспектів життя що має попит у всіх.

Але з розвитком ринкових відносин в умовах глобалізації економічних зв'язків, безумовно, виявляються закономірності економічного розвитку, які мають знайти відбиток у цивільному законодавстві.

Потреба в Кодексі – це потреба в правовій визначеності. Вважається, що Цивільний кодекс України, прийнятий у 2003 році, є кодексом, заснованим на виваженій і послідовно втіленій концепції науковців. Недоліків застосування норм цивільного кодексу щодо вказаної концепції за роки дії кодексу не виявлено. Також частих змін, як інші кодекси (Кримінальний, Податковий та ін.), Цивільний кодекс не зазнавав. Між тим постала потреба в удосконаленні правових механізмів Цивільного кодексу. Причинами цього є прийняття або внесення змін до законів, які так чи інакше стосуються цивільних правовідносин.

Ідея реформування Цивільного кодексу України була запропонована на початку 2019 року професором Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, доктором юридичних наук, професором, членом-кореспондентом НАПрН України Анатолієм Довгертом [1], а вже 17 липня 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову №650 «Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України» та затверджено Положення про її діяльність [2].

Члени робочої групи на своїх пленарних засіданнях у 2019-2020 рр. розробили та погодили Концепцію оновлення Цивільного кодексу України.